

УДК 346.3

Као Мінь В. студент 4 курсу спеціальності «081 Право»**Кошарний М.А.** студент 4 курсу спеціальності «081 Право»**Науковий керівник: Блінова Г.О., д.ю.н., доцент, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ВЕЛИКОЇ І МАЛОЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Приватизаційні процеси охопили Україну з моменту проголошення її незалежності, наголошує М.М. Потіп. Відбувалась приватизація житла, земельних ділянок, підприємств їх майна, об'єктів інфраструктури. Приватизаційний процес проходив з різним ступенем інтенсивності, а його результати суспільством і досі сприймаються суперечливо [1, с. 189]. Приватизація державного або комунального майна згідно Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» - платне відчуження майна, що перебуває у державній або комунальній власності, на користь фізичних та юридичних осіб, які відповідно до цього закону можуть бути покупцями [2].

Іншими словами, це перетворення основних відносин власності, що становлять основу соціально-економічної системи. Внаслідок цього економічні відносини іншого характеру відступають на другий план, а їх зміна обумовлена змінами у відносинах володіння. Головною метою приватизації є підвищення ефективності існуючої економічної системи, прискорення економічного зростання, приваблення іноземних і внутрішніх інвестицій, а також зменшення частки державної або комунальної власності у структурі економіки України за допомогою продажу об'єктів приватизації ефективним приватним власникам.

До безпосередніх цілей процесу приватизації належать: створення шару невеликих і середніх власників; зменшення частки майна, яке перебуває у власності держави та муніципалітетів; здійснення перерозподілу економічних основ влади. При цьому виділяють і інші цілі, такі як: здійснення соціальної справедливості; збільшення економічного ефекту від виробництва; примноження державного бюджету.

Суб'єктами приватизації є: державні органи приватизації; місцеві ради, органи приватизації територіальних громад; покупці. До об'єктів державної і комунальної власності, що підлягають приватизації, належать усі об'єкти права державної і комунальної власності, крім тих, приватизація яких прямо заборонена цим Законом та іншими законами України [2].

З метою раціонального та ефективного застосування способів приватизації об'єкти приватизації поділяються на об'єкти малої приватизації та об'єкти великої приватизації.

До об'єктів малої приватизації належать: 1) єдині майнові комплекси державних і комунальних підприємств, їх структурних підрозділів, у тому числі єдині майнові комплекси та їх структурні підрозділи, що передані в оренду, крім єдиних майнових комплексів державних і комунальних підприємств, що належать до об'єктів великої приватизації; 2) окреме майно; 3) об'єкти незавершеного будівництва (будівлі, споруди, передавальні пристрої, які не введені в експлуатацію), законсервовані об'єкти; 4) об'єкти соціально-культурного призначення; 5) пакети акцій акціонерного товариства, утвореного у процесі приватизації або корпоратизації, акції (частки), що належать державі у статутному капіталі господарських товариств, інших господарських організацій і підприємств, заснованих на базі об'єднання майна різних форм власності та розташованих на території України або за її межами, крім пакетів акцій акціонерних товариств, що належать до об'єктів великої приватизації; 6) пули та інші об'єкти, що не належать до об'єктів великої приватизації [2].

До об'єктів великої приватизації належать об'єкти державної або комунальної власності (єдині майнові комплекси державних підприємств та пакети акцій (часток) суб'єктів господарювання, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі) та пули, вартість активів яких (для пулу - загальна вартість активів об'єктів приватизації, з яких сформовано пул) згідно з даними фінансової звітності за останній звітний рік перевищує 250 мільйонів гривень [2].

Таким чином велика та мала приватизація це два типи приватизації, які визначені Законом України “Про приватизацію державного і комунального майна”.

Об'єкти малої приватизації — це підприємства та майно, вартість яких не перевищує 250 млн грн. Мала приватизація відбувається через державну систему електронних торгів ProZorro. Продаж. Порядок продажу об'єктів малої приватизації затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 432 [3].

Порядок та умови продажу об'єктів великої приватизації державної власності затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 386. Особливості продажу об'єктів великої приватизації, що перебувають у комунальній власності, можуть бути встановлені рішенням відповідної місцевої ради. Підготовка до приватизації та продаж об'єктів великої приватизації здійснюються із залученням на конкурсних засадах радників відповідно до Порядку залучення радників у процесі приватизації об'єктів державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 134 "Деякі питання залучення радників у процесі приватизації об'єктів державної власності". У випадках, якщо у конкурсному відборі радників не виявив бажання взяти участь жоден кандидат, підготовка до приватизації (продажу) об'єктів великої приватизації здійснюється без залучення радників [3].

На початку року, коли агресія Росії для багатьох не була очевидною, державний бюджет завдяки приватизації планувалося поповнити 8 млрд грн. Війна зруйнувала ці плани, зазначає О.Мойсеєнко. Проте за 2022 рік Фонд державного майна наторгував майже на 2 млрд грн., було проведено понад 150 успішно приватизаційних аукціонів, у яких взяли участь понад 800 учасників. Сукупна стартова ціна активів становила 581,9 млн грн, сукупна переможна ціна – 1,8 млрд грн. Загалом у фонді відзначають значний попит на об'єкти з великою площею, які можна використовувати як склади та виробничі майданчики при релокації. У середньому під час війни держмайно продається у 2,5-3 рази дорожче від стартової ціни [4]. Таким чином війна проявила певні особливості процесів приватизації в цей період.

Перелік посилань:

1. Потіп М.М. Адміністративні послуги у сфері приватизації житла, що надаються органами місцевого самоврядування. Право і суспільство. №3. 2019. С. 188-196. URL: http://pravoisusilstvo.org.ua/archive/2019/3_2019/part_1/34.pdf
2. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18 січня 2018 року № 2269-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 12. ст.68
3. Порядок приватизації державного та комунального майна. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>
4. Мойсеєнко О. Приватизація під час війни: що, кому і скільки. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/27/695450/>